

"Atık" Her türlü üretim ve tüketim faaliyetleri sonunda fiziksel kimyasal ve bakteriyolojik özellikleri ile kirlilikleri atıcı ortamların doğal dolaşım ve özelliklerinin değişmesine yol açarak dolaylı ve doğrudan zararları yol açabilen ve ortamın kullanım potansiyelini etkileyen katı, sıvı veya gaz halindeki maddelerle atık enerjisi anlatılır.

"Atık su" Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya özellikleri kirlenme veya tamamen değişmiş sular ile maden suları, taş ocakları ve bakır madenleri testislerinden kaynaklanan sular ve yapılaşmış kaplamalı ve kaplanmamış her türlü kısımlarda sular ve yapılaşmış kaplamalı ve kaplanmamış her türlü alanlardan yapıların yüzey alanlarından suların sızması sonucunda oluşan sular anlatılır.

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

RESMİ GAZETE

Sayı: 72

EK III

23 Temmuz, 1991

TEBLİĞ VE İLANLAR

Sayı: 375

ÇEVRE YASASI
(9/1990 Sayılı Yasa)
19. Madde Altında Tüzük

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Çevre Yasasının 19. maddesinin kendine verdiği yetkiyi kullanarak aşağıdaki Tüzüğü yapar.

BİRİNCİ KISIM GENEL KURALLAR

1- Bu Tüzük "Çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi için uyulması gereken yöntem ve standartlar. ("Su ve Toprak Kirliliği ve Hava Kirliliğinin Korunması")Tüzüğü olarak isimlendirilir. Kasa isim

2- Bu Tüzükte metin başka türlü gerekmedikçe;

"Alıcı ortam ve sınıfları". Atık suların deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları ile yeraltı suları gibi yakın ve uzak çevreyi anlatır.

"Atık" Her türlü üretim ve tüketim faaliyetleri sonunda fiziksel kimyasal ve bakteriyolojik özellikleri ile karışıkları alıcı ortamların doğal bileşim ve özelliklerinin değişmesine yol açarak dolaylı ve doğrudan zararlara yol açabilen ve ortamın kullanım potansiyelini etkileyen katı, sıvı veya gaz halindeki maddelerle atık enerjii anlatır.

"Atık Su" Evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucunda kirlenmiş veya özellikleri kısmen veya tamamen değişmiş sular ile maden ocakları, taş ocakları ve bakır hazırlama tesislerinden kaynaklanan sular ve yapılaşmış kaplamalı ve kaplamasız şehir, kasaba ve kırsal bölgelerden cadde, sokak, otopark ve benzeri alanlardan yağışların yüzey ve yüzey altı akışa dönüşmesi sonucunda gelen suları anlatır.

"Atık su, alt yapı tesisleri" evsel ve/veya endüstriyel atık suları toplayan kanalizasyon sistemi ile atık suların arıtıldığı ve arıtılmış atık suların nihai bertarafının sağlandığı sistem ve tesislerin tamamını anlatır.

"Atık su alt yapı tesisleri yönetimi" Belediye olmayan yerlerde, organize ve küçük sanayi bölgelerinde Sanayi Dairesi Müdürlüğü; özel kanunla kurulmuş serbest sanayi ve/veya ticari bölgelerde serbest bölge müdürlükleri; Köylerde Kaymakamlıklar; Turizm gelişim projesi bölgelerinde Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı veya yetkili kıldığı birimlerini;

"Atık Su Arıtımı" Suların çeşitli kullanımlar sonucunda atık su haline dönüşerek yitirdikleri fiziksel, kimyasal ve bakteriyolojik özelliklerinin bir kısmını veya tamamını tekrar kazandırabilmek ve/veya boşaldıkları alıcı ortamın doğal fiziksel, kimyasal, bakteriyolojik ve ekolojik özelliklerini değiştirmeyecek hale getirebilmek için uygulanan fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerinin birini veya tümünü anlatır.

BİRİNCİ KISIM
GENEL KURALLAR

"Atık su kaynakları" Faaliyet ve üretimleri nedeniyle atık suların oluşumuna yol açan konutlar, ticari binalar, endüstri kuruluşları, maden ve taş ocakları, bakır yıkama tesisleri, kentsel bölgeler, tarımsal alanlar, sanayi bölgeleri, atölyeler, hastahaneler ve benzeri kurum, kuruluş ve işletmeler ve alanlarını anlatır.

"Atık Su Toplama Havzası" Atık suların alıcı ortamlara verilmeden önce ilgili mühendislik çalışmalarında belirlenen sınırlar dahilinde toplandıkları alanların toplamını anlatır.

"Çevre Kirliliği" İnsanların her türlü faaliyetleri sonucu, havada, suda, toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerde ekolojik dengenin bozulması ve aynı faaliyetler sonucu ortaya çıkan koku, gürültü ve atıkların çevrede meydana getirdiği arzu edilmeyen sonuçları anlatır.

"Çevre Korunması" Ekolojik dengenin korunması, havada, toprakta kirlilik ve bozulmalarının önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için yapılan çalışmaların bütünü anlatır.

"Çevre Koruma Alanları" Ülkenin doğal zenginlikleriyle özel bazı yörelerinde mevcut ekolojik dengenin korunması ve gelecek nesillere bozulmadan intikal ettirebilmesi için ayrılmış ve 9/1990 sayılı Çevre Yasasının 6. maddesi gereğince belirlenmiş özel alanları anlatır.

"Debi" Bir akım kesitinden birim zamanda geçen suyun hacmini anlatır.

"Deşarj" Arıtılmış olsun, olmasın, atık suların doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama (sulamadan dönen drenaj sularının kıyıda veya uygun mühendislik yapıları kullanacak toprağa sızdırılması hariç) veya sistemli bir şekilde boşaltılmasını anlatır.

"Difüzör" Derin ve deniz deşarjlarında alıcı ortamlara verilen atık su bulutunun seyretilebilmesi amacıyla atık su borusunun ucuna eklenen ve çoklu bir jet akımı sağlayarak birinci seyreleme (S1) değerinin öngörülen 40-100 veya daha büyük değerler almasını ve atık suların alıcı ortama çıkışı sırasındaki akım özelliklerini kontrollü bir biçimde sağlayan özel bir donanımı anlatır.

"Emisyonlar" Yakıt ve benzerlerinin yanmasıyla, sentez ayrışma, buharlaşma ve benzeri işlemlerle maddelerin yığılması, ayrılması taşınması ve diğer makineleşme Taşıt araçları sonucu bir tesisten atmosfere yayılan hava kirleticileri anlatır. Emisyonların belirlenmesinde kullanılan tanım ve birimler Tablo A'da verilmiştir.

"Fekal Atıklar" Bir su kütlesinin özellikle bakteriyolojik açıdan kirlenmesine neden olan, insan ve sıcak kanlı hayvanların idrar ve dışkı ve kalıntıları anlatır.

"Hava Kalitesi" İnsan ve çevresi üzerine etki eden hava kirliliğinin göstergesi olan, çevre havasında mevcut, hava kirleticilerin artan miktarıyla azalan kalitelerini anlatır. Hava kalitesinin belirtilmesinde kullanılan tanım, birim ve semboller Tablo A (Ek-1)'de verilmiştir.

"Hava Kirleticileri" Havanın tabii bileşimini değiştiren, is , duman, toz, gaz buhar ve aerosol halindeki kimyasal maddeleri anlatır.

"Hava Kirliliği" insan tarafından bazı maddelerin veya enerjinin doğrudan veya dolaylı şekilde havaya verilmesi yüzünden, insan sağlığını tehlikeye atma, canlı kaynaklara ekosistemlere ve mallara zarar verme, sosyal tesisleri ve çevrenin diğer meşru kullanımlarını bozma ya da engelleme gibi zararlı sonuçlar doğması hava kirliliği sayılır.

"Hava kalite limit değerleri" Belirli bir dönem içinde kirletici maddelerin havadaki aşılması gereken birikimini anlatır.

"Havaya Verilen Atık Limit Değerleri" Belirli bir dönem içinde, fabrikalardan havaya verilen atıklar içindeki kirletici maddelerin aşılması gereken yoğunluk ve/veya kütlesini anlatır.

"İçme Kullanma Suyu" İnsanların günlük faaliyetlerinde içme, yıkanma temizlik ve bu gibi ihtiyaçları için kullandıkları, sağlanması gereken özellikleri Tablo 27'de belirlenmiş olan, bir toplu su temini sistemi aracılığıyla çok sayıda tüketicinin ortak kullanımına sunulan suları anlatır.

"İDARE" 9/1990 sayılı "Çevre Yasası"nın 8'inci maddesi uyarınca atık, artık ve yakıtların arıtılması, uzaklaştırılması, zararsız hale getirilmesi ve ithal ile ilgili hususlarda denetleme ile ilgili kılınan Çevre Koruma Dairesi'ni anlatır.

"İzin" Bu tüzükte kullanılan izin, "Emisyon izni"ni anlatır.

"Kanalizasyon Sistemi" Ayrık sistemde evsel ve/veya endüstriyel atık suları ayrı, yağmur sularını ayrı, bileşik sistemde ise bütün atık suları birlikte toplamaya, uzaklaştırmaya ve arıtma tesislerine iletmeye yarayan birbirleriyle bağlantılı boru ya da kanallardan oluşan sistemi anlatır.

"Kompozit Numune" Evsel ve endüstriyel atık sularda belirli zaman aralıklarında atık su debisiyle orantılı olarak alınan karışık numuneyi anlatır.

"Küçük Atık Su Kaynakları" Atık su debisi 50 m³/günden daha düşük olan ve içerdiği herhangi bir kirlilik barometresinin türü ve miktarı itibarıyla önemli kirletici kaynak özelliğini taşımayan atık su kaynaklarını anlatır.

"Organik Atık" Karışıklarını su ortamında biyokimyasal olarak parçalanarak oksijen tüketimine yol açan organik maddeleri anlatır.

"Ön Arıtma Tesisi" Kanalizasyon sistemi yardımıyla toplanan atık sular için bu sisteme kabul edilebilme sınırlarına kadar olan kısmı anlatır.

"Ön İzin" Bu tüzükte kullanılan ön izin, Emisyon ön iznini anlatır.

"Önemli Kirletici Atık Su Kaynakları" Her atık su havzasında, atık su debisi veya herhangi bir kirlilik parametresi itibarı ile (kg/gün) veya başka uygun bir birim cinsinden ifade edilen kirletici yükü o havzada kanalizasyon sisteminin taşıdığı toplam debi ve kirletici yükünün %1'inden fazla olan veya endüstriyel atık sularda günlük debisi 50 m³ den, daha fazla olan veya tehlikeli ve zararlı atıklar içeren endüstriyel atık su kaynaklarını anlatır.

"Su Kalitesi Karakteristik Değeri" Ortam kalitesinde belirlemek üzere alınan su numunelerinde herhangi bir parametre için yapılan ölçümlere ait %90 yüzdelik (Persentil) değerini anlatır.

"Su Kirliliği Kontrol Standartları" Belirli bir amaçla kullanımı planlanan su kütlelerinin mevcut su kalite kaybının önlenmesi için konulmuş sınır değerlerini anlatır.

"Tehlikeli ve Zararlı Maddeler" Solunum, sindirim veya deri absorpsiyonu ile akut toksisite ve uzun sürede kronik toksisite, kanserojen etki yapan biyolojik arıtmaya karşı direnç gösteren, yeraltı ve yüzeysel suları kirlletmeleri için bir Yönetmelik uyarınca çıkarılacak özel muamele ve bertaraf işlemleri gerektiren maddeleri anlatır.

"Teknolojik Seviye" Sürekli işletilmesinde başarısı tecrübeyle sabit, mukayese edilebilir metodlar, düzenekler ve işletme şekilleriyle kontrolleri yapılabilen, emisyon sınırlama tedbirlerini pratikleştiren ve kullanışlı hale getiren, ileri ve ülke şartlarında uygulanabilir teknolojik metodlar, düzenekler, işletme biçimleri, ve temizleme metodlarının geldiği seviyeyi anlatır.

"Tesis" Bu tüzükte tesisin anlamı:

- Kurum, kuruluş, işletmeler ve diğer sabit araçlar
- Makinalar, aletler ve diğer yer değiştirilebilen teknik araçlar ile motorlu vasıtalar;
- Üzerinde madde toplanan, boşaltılan ve iş yapılan mülkleri anlatır.

"Üretmek" Üretmek, işlemek, üretim amacıyla tüketmek ve diğer kullanımları içine alır ve ithalat ve diğer nakliyatları anlatır.

"Yetkili Makam" Kirlletme yasağı, çevre korunması, çevresel etki değerlendirilmesi, işletme izni, haber verme yükümlülüğü ve denetleme esasları hakkında çıkarılan tüzükleri ve standartları hazırlama ve kontrol yetkisi Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğüne ait olduğunu anlatır.

"ZSF (Zehirlilik Seyrelme Faktörü) Atık suların zehirlilik derecesine belirlemede kullanılan bir birimi anlatır.

İKİNCİ KISIM
İLKELER

İlkeler 5 (1) Su ve toprak kirliliği kontrolü açısından her tür kirletici kaynağın bir izin belgesine bağlanması esastır. Bu belgede izin verilecek atık suların miktarı ve ihtiva edebileceği kirleticiler belirtilmeli ve standartlara uymak açısından teknolojik tedbirlerin gerekip gerekmediği kaydedilmelidir. Eysel kaynaklar atık sular için, konuta giren temiz su miktarının, atık suya eşit olduğu kabul edilir.

(2) Endüstriyel atık su kaynaklarının kanalizasyona bağlanabilmesi için izin gereklidir. Bunun için de endüstrinin tipi, üretim miktarları, kullanılan hammaddeler çalıştırılan işçi sayısı ve enerji tüketimi, üretim sırasında çıkan atık suların kaynakları, katı ve sıvı atıkların miktar ve özellikleri, tehlikeli atıkların bulunup bulunmadığı konularındaki bilgiler endüstri kuruluşu tarafından idareye bildirilir. İzin belgeleri her yılda bir yenilenir. İstenen hususların herhangi birinde sanayi tesisinin kusuru görülürse, daha önce verilmiş olan izin yenilenmez.

(3) Kıta içi yüzeysel suların, yeraltı sularının ve deniz sularının çeşitli kullanım amaçlarına göre sınıflandırılmasını sağlayacak su kalitesi kriterleri çerçevesinde su kirliliğinin en yoğun olduğu bölgelerin saptanması ve alınacak tedbirlerin öncelikle belirlenmesi esastır.

Çevre
Koruma
Alanları

6. Bu tüzükte tanımlanmış olan Çevre Koruma alanları için standart listelerinde ayrıca alıcı ortam standardı verilmemiş olmakla beraber; tüzükte verilmiş olan su ortamları kalite sınıflandırma listelerinde her grupta için ayrı ayrı olmak üzere en yüksek kaliteli sulara ait kalite parametrelerine uyulması ve özel tedbir alınması esastır. Bu alanlarda Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü kısıtlayıcı deşarj standartları belirleme yetkisine haizdir.

Suların Korunma-
cağı Kirletici
etkiler.

7. Alıcı su ortamlarında evsel, endüstriyel, tarımsal, deniz trafiği ve benzeri kaynaklarından dolayı kirlenmeye neden olan başlıca etkenler ve problemler şunlardır.

(1) Fekal atıklar.

(2) Organik atıklar.

(3) Aşırı üretim artışına neden olan besleyici (nourishment) maddelerin, olağan değerlerinin üzerinde boşaltım.

(4) Atık su.

(5) Radyoaktif atıklar.

(6) Çamur, çöp ve hafriyat artıklarının ve benzeri atıkların boşaltımında oluşan bulanıklık artışı.

(7) Yukarıda sayılanların dışında kalan tehlikeli ve zararlı maddeler.

Hava Kalitesi
Sınır Değerleri

8. İnsan sağlığının korunması, çevrede kısa ve uzun vadeli olumsuz etkilerin ortaya çıkmaması için atmosferdeki hava kirleticilerin, bir arada bulunduklarında, değişen zararlı etkileri de gözönüne alınarak tesbit edilmiş konstantrasyon birimleriyle ifade edilen seviyelerdir;

- (1) Sabit kaynaklı hava kirliliği
- (A) Fabrikalardan kaynaklanan kirlilik; (Enerji, sanayi, metal üretimi ve işleme, metalik olmayan mineral ürünler imalatı, kimya sanayi, atık sanayi ve diğer sanayiler) Bu kategoride yer alan fabrikalar Tablo-A'daki limit değerlerine uymak zorunludur. Kuruluş ve Tadilat izni isteyen bir fabrikaya yetkili makamlarca bu iznin verilmesi şu şartların yerine getirilmiş olmasına bağlıdır.
- (a) Hava kirliliğine karşı gerekli olan bütün önleyici tedbirler alınmış olmalıdır. Çok pahalıya mal olmamak şartıyla elde mevcut en iyi teknolojinin kullanılması da bu tedbirler arasındadır.
- (B) Fabrikanın işletilmesi, özellikle Tablo-A(Ek-2)'de belirtilen maddelerin havaya verilmesi yüzünden önemli hava kirliliğine sebep olmamalıdır.
- (c) Havaya atma limit değerlerinin hiçbiri aşılmayacaktır.
- (d) Bütün hava kalite değerleri gözönüne alınacaktır.
- (B) Motorinde kükürt içeriği;
- A tipi motorin; kısıtlamalara konu olmayan düşük kükürtlü motorindir. Kükürt bileşimi içeriği; olarak %0.3'ü aşamaz. B tipi motorin: Kükürt dioksit kirliliğinin, yer düzeyindeki yoğunluğunun yeterli ölçüde düşük olduğu ya da atmosferik kükürt dioksit kirliliğinin önemsiz bir oranda olduğu bölgelerde kullanılan motorindir. Kükürt bileşimi içeriği ağırlık olarak % 0.05'i aşamaz.
- (C) Kükürt dioksit ve partiküller için Değerler. Kükürt dioksit ve havadaki partiküller için "hava kalite limit" ve "Rehber Değerler" Tablo-A'da belirtildiği gibidir.

- d) Kurşun Limit Değerleri
İnsanların, çevredeki kurşunun etkilerine karşı korunabilmesi amacı ile havadaki kurşun için limit değer; yıllık ortalama konstantrasyon olarak 2 ug Pb/m³ olarak kabul edilmiştir.
- e) Asbesten doğan kirlilik limit değeri 0.1 ug/m³'ü aşamaz.
- (2) Motorlu Taşıtlardan Meydana Gelen Hava Kirliliği:
- (A) Taşıt, pozitif ateşlemeli veya sıkıştırırmalı ateşlemeli motoru olan, yolda kullanmak için yapılmış, insan gücü gerektiren veya gerektirmeyen, en az dört tekerleği olan, izin verilmiş maksimum kitlesi en az 400 kg olan 50 km/saat veya daha fazla maksimum tasarı hızı olan tarım traktörü veya makinesi ve kamu hizmeti aracı olmayan her araç taşıt sayılmaktadır.
- (B) Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komitesinin; (E-R-15 standartlarına göre) Benzinli motorlar üç tip teste tabi tutulur. Dizel motorlu araçlar için 1. tip test geçerlidir. Test tipleri aşağıda belirtildiği şekilde olur.
- (a) 1. Tip test ; tip ruhsatı için 1020 kg, ve altında azami kütleyle sahip araçlardan test başına 58 gr. karbon monoksit ve 19 gr. hidrokarbonat azotoksitleri toplamı emisyonu müsaade edilirken, bu limitler 2150 kg, ve daha ağır araçlar için sırasıyla test başına 110 gr ve 28 g dir.
1. test herbiri 195 sn. olmak üzere dört defa tekrar edilir, toplam süre 13 dakikadır.
- (b) 2. tip test; dizel motorlu taşıtlar için geçerli değildir. Rolahtideki bir motordan yayılan egsoz gazlarının içindeki karbon monoksit miktarı, hacim olarak %3,5 değerini geçmeyecektir.
- (c) 3. tip test; Bu testin amacı, motorun karter havalandırma sisteminin, gazların atmosfere yayılması müsaade etmemesidir.
- (C) Trafiğe çıkmış taşıtların fenni muayenelerinde;
- (a) Motorlu bir taşıtın rölantideki egsoz gazının içindeki karbon monoksit miktarı, hacim olarak % 40,5 değerini geçmemelidir.
- (b) Bujili benzin motorlarından karter havalandırma hortum ve boruları, emme borusuna veya filtreye bağlı olmalı, atmosfere gaz sızdırmamalıdır.
- (c) Eksoz sistemi; delik, yırtık, bağlantısı gevşek ve kopmuş olmamalıdır.
- (d) Eksoz gazların koyuluk derecesi ölçme aygıtı (0 PASIMETRE) standardını geçmemlidir.
- (D) Benzindeki organik kurşun bileşikleri, kurşun (Pb) üzerinden normal ve super benzinin 1 litresinde maksimum 8.84 gr. (Pb)'yi geçmez. "Kurşunsuz Benzin" hiç kurşun katılmayan benzin demek değildir. Kurşun katkısına çok az ihtiyaç gösteren, yeterli oktan sayısını sağlayabilecek yüksek kalitede hidrokarbonların karışımı olan bir benzindir. Katılabilecek kurşun miktarı 0.013 gr/lt'dir. Ayrıca oktan sayısının en az RON=95, MON=85 olması öngörülmektedir.

TABLO B
Madde (8)

Azot oksitleri için Hava Kalitesi Limitleri.

No (Azot Dioksit)	UVS (ug/m ³)	KUS (ug/m ³)
	100	200
No (Azot monoksit)	200	600

ÜÇÜNCÜ KISIM

Su Ortamlarının Kalite Sınırlandırması

Kıta içi
Yüzeysel
Suların
Sınıflandırılması

- 9.(1) Akarsu, göl baraj Rezervuarlarında biriktirilen kıta içi yüzeysel suların kalitelerine göre yapılan sınıflama aşağıda verilmiştir.

- (A) Yüksek Kaliteli su (I.'inci Sınıf)
(B) Az kirlenmiş su (II.'inci Sınıf)
(C) Kirli Su (III.'üncü Sınıf)
(D) Çok Kirlenmiş Su (IV.'üncü Sınıf)
(2) Tablo 1'de sınıflandırma için geçerli su kalite parametreleri ve bunlara ait sınır değerleri sınıf I, II, III ve IV. için ayrı ayrı verilmiştir. Bir su kaynağının bu sınıflardan herhangi birine dahil edilebilmesi için bütün parametre değerleri, o sınıf için verilen parametre değerleriyle uyum halinde bulunmalıdır.

Yukarıda (1)'inci fıkrada belirtilen kalite sınıflarına karşılık gelen suların aşağıda belirtilen su ihtiyaçları için uygun olduğu kabul edilir.

- (A) Yüksek kaliteli su (I.Sınıf)
a) Yalnız dezenfeksiyon ile içme suyu temini.
b) Dinlenme ve eğlence amaçları (yüzme gibi vücut teması gerektirenler dahil)
c) Ala balık üretimi
d) Hayvan üretimi ve çiftlik ihtiyacı
e) Sulama suyu ihtiyacı ile gıda sanayide kullanılan sulardır.
(B) Az kirlenmiş su (II.Sınıf)
a) İleri veya uygun bir arıtma ile içme suyu temini
b) Rekreatiyonel amaçlar
c) Alabalık dışında balık üretimi.
d) Sulama suyu kriterlerini sağlamak şartıyla sulama suyu olarak.
e) Sınıf I dışındaki bütün kullanımlar.
(C) Kirlenmiş su (III'üncü sınıf)
Gıda, tekstil gibi kaliteli su gerektiren endüstriler hariç olmak üzere uygun bir arıtmadan sonra endüstriyel su temininde kullanılabilenler
(D) Çok kirlenmiş su ((IV.'üncü sınıf)
Yukarıda I.,II.,III., sınıfları için verilen kalite parametreleri bakımından daha düşük kalitedeki yüzeysel suları ifade eder.

Parametre gruplarına göre numune alma noktalarının sınıflarının belirlenmesi

10. Su kaynağından alınan numuneler üzerinde yapılan analiz sonuçlarına göre Tablo-1'de görülen her parametre grubu için (A,B,C,D) ayrı ayrı kalite sınıfı tesbit edilir. Ayrıca o grup içindeki her bir parametreye göre; örneğin B grubu için kimyasal oksijen ihtiyacı (K01), Biyokimyasal oksijen ihtiyacı (BOD), toplam organik karbon ve benzeri ayrı ayrı kalite sınıfı belirlenir. Bir gruba ait en düşük kalite sınıf o grubun sınıfını belirler. Herhangi bir su kütlesinin bir noktasında ölçülen kıyaslama parametresinin belirlenecek karakteristik değeri, Tablo 1'de verilen üst sınırlara göre, hangi su kalite sınıfının üst değerinden daha küçük ise numune alma noktası o sınıfa aittir. Kıyaslama; PH için o sınıfa ait aralık içinde kalınmayacağı, çözünmüş oksijen konsantrasyonu ve doyumluk yüzdesi için ise o sınıfta verilen sayılar alt sınır değer olacağı kabul edilerek yapılır.

Göl sularının kalite sınıflandırması

11. Çeşitli amaçlarla kullanılan göl, gölet ve baraj rezervuarlarının kalite özellikleri ve sınıflandırması 9.'uncu ve 8.'inci maddede açıklanan şekilde Tablo-3 gereğince yapılır. Ancak göller ve baraj rezervuarları için Tablo-3'de verilen çözünmüş oksijen konsantrasyonları ve oksijen doyumluk yüzdeleri sınıflandırmaya esas alınmaz.

Göl sularının alıcı ortam standartları

12. Tablo 21'de göl, gölet ve baraj rezervuarlarının en önemli tehdit unsuru olan ötrofikasyon (Bataklık başlamadan önceki durum) olayının kontrolü için azot ve fosfor sınırlandırılması getirilmektedir.

Kıta içi yüzeysel sulara kalite bölgelerinin tesbiti

13. Kıta içi yüzeysel suların kalite bölgelerinin tesbiti aşağıdaki işlemler sonucu yapılır.

(1) Yüzeysel suyun yankol bağlantıları ve atık su deşarj noktaları işaretlenir. Numune alma noktaları buna göre belirlenir. Tesbit sırasında akım koşullarındaki sürekliliği bozan coğrafi ve hidrolojik olgular dikkate alınır.

(2) Yapılan analizler sonucunda numuneyi temsil edecek karakteristik değerler belirlenir.

(3) Alınan su numunelerinde yapılan analizler "A,B,C" parametre gruplarına göre sınıflandırılır.

(4) Numunenin "A,B,C,D" gruplarına göre seçilen kalite parametrelerine ait bulunan karakteristik değerleri Tablo-1 "A,B,C,D" 'de verilen sınır değerleri kıyaslanır. Bu kıyaslamadan numunenin alındığı noktanın sınıfı (I,II,III,IV) belirlenir.

(5) Su ortamının kalite sınıfları tablolar halinde veya harita ve plan üzerinde kalite sınıflarını işaretleyerek gösterilir.

- (6) Her kalite sınıfına ait yüzeysel suyun kullanım imkanları değişiktir. Sınıf I suların korunması için bu tüzüğün 20'inci maddesinde belirlenen önlemler alınır. Sınıf II sulardan içme ve kullanma suyu olarak yararlanılabilmemesi su alma noktası kaynağına hiçbir surette atık su boşaltımı yapılamaz. Sınıf III suların kalitesini iyileştirmek esas alınmalıdır. Sınıf IV sularda ise amaç, uzun vadeli iyileştirme planları hazırlamaktır.
- (7) Buraya kadar belirtilen kalite sınıfı belirleme çalışmaları zaman alacağından bu süre içinde idare atık veya arıtılmış veya doğrudan atık su boşaltımı sözkonusu olan sularda madde II "F" de amaçlanan hedeflerin zedelenmesi kanaatine varırsa Su İşleri Dairesi Müdürlüğü veya jeoloji ve Maden Dairesi Müdürlüğünün görüşüne başvurarak bilimsel kuruluş ve/veya uzman kişilere bir tesbit yaptırabilir.
- (8) Bu maddede belirtilen işlemler içme, kullanma ve endüstri suyu temin bakımından görev ve sorumlulukları çerçevesinde Su İşleri Dairesi Müdürlüğü tarafından yapılır.
- Yeraltı Sularının Sınıflandırılması**
- (14) Yeraltı sularının kalitelerine göre tanımlanan sınıflar aşağıda verilmiştir.
- (1) I. Sınıf yeraltı suları yüksek kaliteli yeraltı suları içme suyunda ve gıda sanayide kullanılabilen yeraltı sularıdır. I. Sınıf yeraltı suları gerektiğinde uygun bir dezenfeksiyon işleminden sonra içme suyu olarak kullanılabilirler. Sadece havalandırma ile gerekli oksijenin sağlanması şartıyla sınıf I yüzeysel sulara ait kalite parametrelerini sağlayan yeraltı suları I. sınıf yeraltı sular olarak kabul edilir.
- (2) II. 'inci sınıf yeraltı suları, orta kaliteli yeraltı suları: Bir arıtma işleminden sonra içme suyu olarak kullanılacak sulardır. Bu sular tarımsal su ve hayvan sulamada suyu veya sanayide soğutma suyu olarak herhangi bir arıtma işlemine gerek duyulmadan kullanılabilirler. II. 'inci sınıf yüzeysel sulara ait kalite parametrelerini sağlayan sular II. 'inci sınıf yeraltı suları olarak kabul edilir. Ancak demir, amonyum, mangan ve çözünmüş oksijen için konulmuş sınırların bu sınıfa giren sularda sağlanması gerekli değildir.
- (3) III. 'üncü sınıf yeraltı suları; düşük kaliteli yeraltı suları. Bu suların kullanım yeri, ekonomik, teknolojik ve sağlık açısından sağlanabilecek arıtma derecesi ile belirlenir.
- Yeraltı Sularının Sınıflarının Belirleme İşlemi Yapılınca Kadar Sularının Sınıflarının Sıklığı, Minimum Süresi, Uygulanacak Analizler ve Karakteristik Değer Belirlenmesi**
15. (1) Yeraltı sularının sınıflarının belirleme işlemi yapılınca kadar yeraltı suyu çekilen bütün kuyular numune alma noktalarıdır. Numune alma sıklığı, minimum süresi, uygulanacak analizler ve karakteristik değer belirlenmesi numune alma ve analiz metodları usulüne göre yapılır.
- (I'inci sınıf Yeraltı suyu) (2) Numune alma noktalarının sınıflandırılmasında yalnızca üç sınıf (I'inci sınıf Yeraltı Suları, II'inci Sınıf Yer Altı Suyu, III. Sınıf Yeraltı suyu) göz önüne alınır.
- Suda Tehlikeli ve Zararlı Atıklar**
16. Kalıcı nitelikteki kirleticilerin uzun süreler sonunda kuyu ve drenajlardan ortaya çıkması muhtemel olduğundan, tehlikeli ve zararlı maddeler grubunda Tablo-6'da adı geçen ve hiç bir zaman çevresel ortamlara verilmeyeceği belirtilen maddelerdir. Boşaltımları gibi kullanımları dahi yasaklanarak yeraltı sularının standartlara uygun şekilde korunması amaçlanmıştır.

**Hava Kalitesinin
Korunmasında
İzne Tabi Tesisler**

17. (1) Çalışmaları ve yapısı uyarınca insan sağlığı ve çevre üzerinde önemli olumsuz etkisi olan Ek-6'da A ve B Listeleri halinde verilen tesislerin kurulması ve işletilmesi izni bu tüzük hükümlerine göre Emisyon izninin alınmasını gerektirir.

9/1990

- (2) Ek 6 liste A'da ve B'de belirtilen tesisler için verilecek izinden önce Çevre Koruma Dairesi Müdür-lüğünün görüşü alınmalıdır.

İzne Tabi tesislerin

18.

Tesisin, kamuya ve çevreye zararlı etkilerinin teknolojik seviyeye uygun olarak azaltılması ve tehlike yaratılmaması için aşağıdaki fıkralarda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekir;

- (1) Bu tüzükte belirtilen teknik şartlara uyulması,
- (2) Bu tüzükte belirtilen emisyon sınırlarının aşılmaması
- (3) Emisyon ve çevre hava kalitesinin bu tüzükte belirtilen usullere uygun olarak tesisi işleten tarafından ölçülmesi veya ölçtürülmesi,
- (4) İşletmede meydana gelen atık ve artık maddelerin kullanılması mevcut teknolojik ve ekonomik yönden mümkün değilse usulüne uygun atılması,

**İzin vermede
Aranacak Şartlar**

19.

İzin (Emisyon ön izni) 18'inci maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartına bağlı olarak Çevre Koruma Dairesi tarafından verilir.

**Yeni Tesislerin
Kurulması ve İşletme-
ye alınması için baş-
vuruların değere-
lendirmeye alınması.**

20.

Yeni Tesislerin kurulması ve işletilmesi için yapı-lan izin başvuruları değerlendirilirken, Ek-7'deki esaslar dikkate alınır.

**Kısmi izin
verilmesi**

21.

Başvuru üzerine izin, bir tesisin tümü veya bir kısmının kurulması ve işletilmesi için verilebilir. Bu amaçla yapılan başvurular Ek-) 'deki esaslara göre değerlendirilir.

Emisyon ön izni

22.

Emisyon ön izni hakkındaki aşağıdaki esaslar uygulanır;

- (1) Kurulması önerilen tesisin çevrede yaratacağı etki-lerin değerlendirilmesi için yeterli bilgiler sağ-lanmışsa ve ön izin verilmesi makul gerekçeye daya-nıyorsa yetkili merciler tarafından ön izin verilebilir.
- (2) 1 yıl içerisinde izin için başvurulmazsa ön izin kendiliğinden geçersiz sayılır.
- (3) Ön izin verilirken madde 17'de belirtilen ilkelere ters düşülemez. Yetkili merci iptal yetkisini ön izin içinde kullanabilir.
- (4) Ön izin başvuruları değerlendirilirken Ek-7'deki esaslar dikkate alınır.

Üçüncü şahısların 23. Bir tesisin kurulması ve işletilmesi için esas izin kısmı izinlere ve alınması sırasında üçüncü şahıslar ve işletme sahipleri tarafından yapılabilecek itirazlar, kısmi veya ön izinlere itirazları. ön izin alma safhasında yapılmamışsa dikkate alınmaz.

izin ve diğer 55/1989 26. İmar Yasasının 8'inci maddesine uygun olarak ve yapılacak tesislere, işbu tüzük hükümlerine göre izin verilebilir.

izne tabi tesislerde 25. (1) İzne tabi tesislerin yeri, yapısı işletmesinde Yapılacak değişiklik- sonradan yapılacak değişiklikler de izne tabidir. ler. Değişiklik başvuruları izin veren yetkili makam tarafından bir ay içerisinde karara bağlanır.

(2) Yapılan değişiklikler sonucu hava kirliliğini artıran ek emisyon ve bundan kaynaklanan herhangi bir tehlike hasil olmuyorsa yetkili makam izni verebilir.

Teyit zorunluluğu 26. Madde 25'in (1)'inci fıkrasında söz konusu edilen değişiklikler yapılmasa dahi, tesisi işleten; izin verene 6 ay aralıklarla kirlilik konusunda rapor vermek mecburiyetindedir.

Daha sonraki 27. Bu tüzüğün esaslarını yerine getirmek amacıyla Düzenlemeler ihtiyaç duyulması halinde; gelişen teknolojik şartlara göre tesis için ek düzenlemeler yapılması istenebilir. Ek düzenleme teknolojik olarak uygulanabildiği halde; ekonomik sebeplerde tesisi işleten tarafından uygulanmazsa izin, madde 28'e göre iptal edilebilir.

iznin Sona Ermesi 28(1) Kurulması ve işletilmesi için izin verilen tesis öngörülen zamanda işletmeye alınmışsa,

(2) Bir tesis 1 yıldan daha fazla bir süre sürekli olarak işletme dışı bırakılmışsa; izin kendiliğinden sona erer.

Yasaklama, 29 Her kim kasten ve ihmaliyle bu tüzük ile getirilen kapatma kural ve tedbirlere uymazsa 9/1990 sayılı Çevre Yasasına göre suç işlemiş sayılır ve haklarında bu yasa uygulanır.

iznin iptal 30) Bu tüzük esasları çerçevesinde verilen bir izin, edilmesi. aşağıdaki hususlardan birisi ile uymazsa iptal edilebilir.

1) izin şartlı olarak verilmişse ve izin sahibi bu şartlara uymamışsa,

2) izin verilmesinde esas alınan emisyon sınırları aşılmışsa,

3) idare tarafından izin verilmesinden sonra, izin verilmesine mani olacak ek bilgiler edinilmişse ve iznin kaldırılmaması kamu menfaatinin tehlikeye sokuyorsa,

4) Kamu menfaatinin gelebilecek önemli zararları ortadan kaldırmak söz konusu ise.

Değiştirme

31. Bir tesisin mal sahipliği transfer, kira veya satış yoluyla el değiştirirse, izin alınmasına esas olan şartlara uyulması zorunludur.

izne tabi
olmayan tesis-
lerle ilgili
işletme
yükümlülükleri

32. İzne tabi olmayan tesislerin kurulması ve işletilmesinde aşağıdaki şartlara uyulur.

(1) Çevreye olan zararlı etkilerin teknolojik seviyeye uygun olarak azaltılmasına çalışılır.

(2) İleri teknolojinin uygulanması ile ortadan kaldırılmayan ve çevreye zararlı olan etkiler asgari düzeyde tutulur,

(3) Tesislerin işletilmesi sonunda açığa çıkan atıklar ve artıklar uygun metodlarla ortadan kaldırılır,

(4) Tesislerden yayılan emisyonlar bu tüzükte belirtilen sınırların üzerinde olamaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

- Su Kalitesine ilişkin Planlama ve Yasaklar
- Emisyon Tesbiti ve Sınırlanması

Yüzeysel sularla ilgili kirletme Yasaklar.

33. İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının ve su kaynaklarının korunmasında, her kaynak için özel tedbirler getirilinceye kadar aşağıda verilen ilkeler ve koruma alanları geçerlidir.

- (1) İçme ve kullanma suyu rezervuarı içinde ve civarında suların kirlenmesine neden olacak faaliyetler yapılamaz
- (2) Çöp, moloz gibi atıklar bu tür su kaynaklarına atılmaz ve atılmasına izin verilemez.
- (3) Akaryakıt ile çalışan, kayık motor ve benzeri araçların kullanılmasına izin verilemez. İstisnai durumlarda, akaryakıt ile çalışacak su araçlarının kullanılmasına Limanlar Dairesi Müdürlüğü izin verebilir. Bu amaçla kullanılacak araçlarda oluşabilecek her türlü atık su sintine suyunun arıtıldıktan sonra bile içme ve kullanma suyu rezervuarına boşaltılması yasaktır.

- (4) İçme ve kullanma suyu rezervuarının su toplama havzaları içinde bulunan devlete, belediyelere ve kamuya ait araziler, koruma alanları için verilen kısıtlamalara tabidir.
- (5) Yüzme, balık tutma avlanma ve piknik yapmaya, su alma noktasına 300 m'den daha yakın olan yerlerde izin verilmez.

Mutlak Koruma Alanı.

34. (1) İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının maksimum su seviyesinden itibaren 300 m genişlikte şerit, mutlak koruma alanıdır.
- (2) Bu alan içerisinde, içme ve kullanma suyu projeleri hariç hiçbir yapı yapılamaz.

Kısa Mesafeli koruma alanı

35. İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının mutlak koruma alanı sınırından itibaren 700 m genişliğindeki şerit. Kısa mesafeli koruma alanı sayılır ve bu alan içinde;
- (1) Turizm, iskan ve sanayi yerleşmelerine izin verilemez.
 - (2) Çöp ve moloz birikintisine izin verilemez.
 - (3) Madde 34 (2) de anılan mecburi teknik tesislerle, kültür ve tabiat varlıklarını koruma kapsamına giren uygulamalar dışında yapılamaz.
 - (4) Sıvı ve katı depolama ve mezarlık kurulmasına izin verilemez.
 - (5) Bu alanın rekreasyon ve piknik amacı ile kullanılmasına dönük kamu yararlı ve günü birlik turizm ihtiyacına cevap verecek, sökülüp takılabilir elemanlardan meydana gelen, geçici nitelikte kırkahvesi, büfe ve benzeri tek katlı yapılara, onanmış çevre düzeni ve uygulama planlarına ve plan kararlarına uygun olarak izin verilebilir.

- (6) Yukarıda 5. fıkrada belirtilen yapıların kapalı kısmının alanı 100 m²'ü geçmez.
- (7) Suni gübre ve tarım ilaçları kullanmamak şartı ile ve hayvancılık hariç olmak üzere, diğer tarımsal faaliyete izin verilir.
- 55/1989 (8) İmar planı gereği yapılacak yolların bu alandan geçecek olan kısımların da sadece ulaşım ile ilgili fonksiyonlara izin verilir.
- Orta mesafeli 6. İçme ve kullanma suyu rezervuarının kısa mesafeli koruma alanı
Koruma Alanı sınırından itibaren 1 km genişliğindeki şerittir. Bu alanlardaki korunma tedbirleri aşağıda belirtilmiştir gibidir.
- (1) Bu alanda hiçbir sanayi kuruluşuna ve iskana izin verilmez.
- (2) Bu alanda yapılacak ifrazlardan sonra elde edilecek her parsel 500 m²'den küçük olmaz.
- (3) Bu alanda bulunan parsellerde inşaat alanı toplamı 2 kata 200 m²'yi aşacak seviyelerinin tabi zeminden yüksekliği h=6.50 m'yi aşmamak kaydıyla bir ailenin oturmasına mahsus bağ veya sayfiye evleri veya eğlence veya turizm tesisleri ile bu gibi tesislerin yapılmasına izin verilebilir. Bu alanda ayrıca entegre tesis niteliğinde olmayan mandra, kümes, ahır, ağıl, su ve yem depoları, hububat depoları, gübre ve silaj çukurları, arıhaneler, un değirmenleri, balık ve balık unu üretim tesisleri gibi konut dışı yapılan yola 10 m'den parsel hudutlarına 5 m'den fazla yaklaşmamak ve inşaat alanı kat sayısına tabi değildir.
- (4) Atık sular sulama suyu kalite kirliliklerine uygun olarak arıtıldıktan sonra kullanılabilir.
- (5) Hiçbir şekilde maden ve taş ocağı açılmasına ve işletilmesine izin verilmez.
- (6) Bu yörede suni gübre ve tarım ilaçları kullanmamak şartı ile tarım yapılabilir.
- (7) Bu yörede çöp dökme ve imha alanlarına izin verilemez.
- Uzun mesafeli 37. İçme ve kullanma suyu rezervuarının yukarıda tanımlanan koruma
Koruma Alanı alanlarının dışında kalan su toplama havzasının tümü uzun mesafeli koruma alanıdır. Bu alanda aşağıda belirtilen koruma tedbirleri alınır.
- (1) Bu alanda kirliletiçi nitelik taşıyan sıvı, gaz ve katı atıklar üreten yeni sanayi kuruluşlarına izin verilmez.
- (2) Uygun mesafeli koruma alanında yerleşik bulunan tesislerin ise bu koruma alanından uzaklaştırılmaları esastır.
- (3) İçme ve kullanma suyu rezervuarının derelere hiçbir suretten atık su veya atık deşarjı yapılamaz. Bu tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 34'üncü maddenin 2. fıkrasında belirtilenlerin dışında ve 35. maddenin birinci fıkrasında belirtilen türdeki sanayi kuruluşlarına izin verilemez.
- (4) İçme ve kullanma suyu rezervuarının havadan ve erezyon nedeniyle topraktan kirlenmesine karşı gerekli tedbirlerin alınması sağlanır.

- (6) Bu yörede kontrollü çöp depolanma imha alanlarının kurulması, yerel idarece, Çevre Koruma Dairesinden uygun görüşü alınarak yapılabilir.

Göllerle ilgili 38.

İçme ve kullanma suyu dışındaki amaçlarla yapılmış olan rezervuarlar ile bu amaçlar dışında kullanılan göl ve göletlere arıtılmamış evsel nitelikli atık sular verilemez. Arıtılmış evsel atık suların tam arıtma ilkelerine göre sağlamaları gereken deşarj standartları bu tüzüğün 57. maddesinde verilmiştir. Alınan tedbirlere rağmen alıcı ortam olarak göl sularının kalitesi Tablo-4'de istenen düzeye ulaşmadığı takdirde, Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü bir havza su kalitesi düzenleme planı hazırlanması için Su İşleri Dairesi Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili teşkilatları arasında koordinasyonu sağlar. Bu yolla hazırlanacak koruyucu plana uyulması esastır.

Yeraltı Sularının Kullanımı İlgili Kirletme Yasakları ve Düzenlemeler

39. Yeraltı sularının kullanımı ile yetki ve sorumluluklar Su İşleri Dairesi ve Jeoloji ve Maden Dairesi Müdürlüklerine verilmiştir. Aşağıdaki Tedbirlerin alınması gerekir;

9/1990

- (1) Yeraltı suyu hangi sınıftan olursa olsun kalitesinde meydana gelen değişiklik ve bozulmalarda, kirletici kaynak belirlenir ve kirleticilere 9/1990 sayılı yasanın amir hükümleri uygulanır.
- (2) Bütün deniz kıyısı bölgelerinde, yeraltı suyu kalitesinin korunması amacıyla, tuzlu su girişimini önleyecek emniyetli çekim tesbitlerinin yapılması gereklidir. Emniyetli çekim değerinin aşılmasına yol açan kaçak kuyular, Su İşleri ve jeoloji maden dairesi tarafından belirlenerek kapatılır. Bu işlemi yapan gerçek ve tüzel kişileri eylemi kirletme yasağı kapsamına girer ve haklarında Çevre Yasasının madde 5 (1) (2) fıkraları uygulanır.
- (3) Kalıcı nitelikteki kirleticilerin uzun süreler sonunda kuyu ve drenlerden ortaya çıkması muhtemel olduğundan, bunlar hiçbir şekilde çevresel ortama verilemezler.
- (4) Sınıf Yeraltı Suları I ve Sınıf Yeraltı suları II grubu yeraltı sularının alındığı kuyu, pınar ve infiltrasyon galerilerinin toplu içme suyu temini amacıyla kullanılanlarına, 50 metreden daha yakın mesafelerde hiç bir yapıya, katı ve sıvı atık boşaltımına ve geçişe izin verilmez.
- (5) Koruma alanlarının büyüklüğü yerel şartlar dikkate alınarak idare'ce azaltılabilir ya da artırabilir.
- (6) Atık sularla veya yağmur suları ile çözünecek yeraltı suyuna taşınabilecek nitelikteki maddeler yeraltı suyu besleme havzası içerisinde zeminde doğrudan depolanmaz.
- (7) Yeraltı sularının kirlenmemesi için tedbir almak amacıyla her türlü kimyasal madde, proses ve arıtma çamurları ve çöp çürütme tankları özel atıklar ve benzeri maddelerin depolama tankları sızdırma nitelikli olarak yapılır.
- (8) Atık sularda sulama yapıldığı takdirde, sulama suyu miktarı ve sulama programı bu suların yeraltı suyunu sızarak kalıcı bir kirlenmeye yol açma tehlikesini en aza indirecek şekilde düzenlenir.

64/1987

- (9) Özellikle yeraltı sularının içme suyu amacıyla kullanıldığı yörelerde, kullanılan tarım ilaçlarının doğal şartlarda parçalanabilir ve canlılarda uzun süreli birikimi yapmayacak türden olması gerekir. Bunların kullanımı konusunda Tarımsal İlaçlar Yasasındaki tüzük koşullarına uymak esastır.
- (10) Gübrelemede, Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili birimlerince gerekli miktar hesapları detaylı olarak belirlenir ve fazla gübre kullanılmasına ilişkin denetlemeler yapılır.
- (11) Radyoaktif izleyiciler kullanılacaksa, su kirlenmesine neden olmayacak izleyiciler kullanılır.
- (12) Tehlikeli ve zararlı maddelerin kullanıldığı faaliyetler sırasında, kaza ihtimali göz önüne alınarak, yeraltı suyu kirlenmesine engel olacak tedbirler alınır.
- (13) Yeraltı suyu besleme havzası içinde kalan ve yeraltı suyu alınan alanlardan kum temin etmek amacı ile kazı yapılması yasaktır

Özel Mülk üzerin- 40. Bir tesisin çevreye zararlı etkiler yaptığı kuşkusuna varsa idare de Emisyon ölçümü yaptırılmasını emretme.

Bir tesisin çevreye zararlı etkiler yaptığı kuşkusuna varsa idare izne tabi veya izne tabi olmayan bir tesisin işleticisine, idare tarafından belirlenmiş yetkili bir uzman kuruluşa veya kişiye tesisinden çıkan emisyonu veya hava kalitesini ölçtürmesini emredebilir. Özel mülk mesken ise bu amaçla mahkemeden izin alınması gerekir.

İzne tabi tesis- 41. İdare izne tabi tesislerin; lerde yapılacak (1) İşletmeye alınmasından sonra veya madde (21)'de sözü edilen de- ilk ve periyodik ölçümler (2) Kuruluş ve değişikliğin üzerinden 1 yıl geçtikten sonra, idare madde 40'a göre ölçümlerin yapılmasını, tesisi işletenden isteyebilir.

Sürekli Ölçümler 43.

İdare 40 ve 43. maddelerde konu edilen ölçümlerin ek olarak izne tabi tesislerin belirli emisyon ve hava kalitesi ölçümlerinin kayıt cihazlı ölçü aygıtlarıyla sürekli olarak yapılmasını isteyebilir.

Ölçümler için 44. Emisyon ve tesis çevresinde hava kalitesinin belirlenmesi için Yapılacak harca- yapılacak ölçümlerin gerektirdiği masraflar tesisi işleten ta- malar rafından karşılanır.

Ölçüm Sonuçları 45. Madde 40, 41, 43'de konu edilen ölçümlerin sonuçları, tesisi hakkındaki bilgi verilmesi işleten tarafından istek üzerine idareye verilir. Ölçüm, kayıtları tesisi işleten tarafından en az 3 yıl muhafaza edilir.

Toplam Emisyon 46. İdare, endüstri tesislerinin ve fabrikaların yoğun bulunduğu ve Sınırlaması idare tarafından belirlenmiş kritik mevcut tesislerden çıkan toplam emisyonu sınırlandırma tedbirleri alabilir. Tesisler kendilerine bildirilen toplam emisyon miktarının üzerinde emisyon yapacak şekilde çalıştırılmazlar.

Yakıt ve Hammade 47. İdare, hava kirliliğinin ciddi boyutlara eriştiği zamanlarda Sınırlaması ve bölgelerde, yakıt ve hammaddesi değiştirilebilen tesislerde hava kirliliğinin azaltılması amacıyla uygun evsafa yakıt veya hammadde kullanılmasını tavsiye edebilir veya emredebilir.

Kaza Sonucu 48. Bir tesisden kaza sonucu etrafa fazla emisyon yayılırsa veya emisyon özel kimyevi maddeler ortama atılırsa, idare tesisinin sahibinden ve işletmesinden gerekli tedbirleri almasını emredebilir.

Yakıt Özellikleri 49. (1) Katı, sıvı ve gaz yakıtlar ancak Enerji ve Tabii kaynaklardan sorumlu Bakanlık tarafından hava kirliliğinin azaltılması amacıyla tesbit edilen özelliklere uygun olduğu takdirde üretilir, pazarlanabilir veya ithal edilebilir. Bakanlık bu amaçla yakıtların kimyasal özellikleri ve sonradan eklenen katkı maddelerinin azami miktarını belirleyebilir, hava kirliliğini azaltıcı bazı katkı maddelerinin eklenmesini veya satışa sunulmadan önce yakıtların belirli işlemlerden geçirilmesini emredebilir. Bu faaliyetler Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü ile koordinasyon içinde yürütülür.

(2) (1)'inci fıkradaki şartlara uyulması istenen yakıtlar ithal ediliyorsa;

(A) ithalatı yapan kuruluş, gümrüğe yakıt özellikleri beyan eden ve üretici firma tarafından tasdikli bfr belge verecektir. Bu belge yakıtın ilk varış yerine yakıtla birlikte gönderilir.

(B) ithalatı yapan kuruluş bu belgenin bir kopyasını dosyalarında muhafaza eder.

(C) Ticari amaçla katı, sıvı veya gaz yakıt satan şahıs veya kuruluşlanıldığı ve yakıldığı zaman özel hava kirliliği yaratan maddelerin üzerinde, uyarılar ve hava kirliliğinin azaltılması için durulması gereken hususlar okunabilecek şekilde belirtilecektir. Bu faaliyetler, Çevre Koruma Dairesi ile koordinasyon içinde yürütülür.

50. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı normal yakıt maddesi olmayan fakat kullanıldıkları veya yakıldıkları zaman hava kirliliği yaratan madde ve ürünlerin uyması gereken özellikleri belirler. Kullanıldığı ve yakıldığı zaman özel hava kirliliği yaratan maddelerin üzerinde, uyarılar ve hava kirliliğinin azaltılması için durulması gereken hususlar okunabilecek şekilde belirtilecektir. Bu faaliyetler, Çevre Koruma Dairesi ile koordinasyon içinde yürütülür.

BEŞİNCİ KISIM

Atık suların boşaltım ilkeleri ve Taşıtlardan olabilecek Emisyonlar

Kanalizasyon Siste-51. (1) Kanalizasyon sistemi olan bölgelerde her türlü atık suların mine Boşaltım kanalizasyon sistemine bağlanması ilke olarak 'bölge sakin-leri için bir hak ve mecburiyettir.

(2) Kullanım esnasında kanalizasyon sistemleri tahrip edilmez. Hiç bir suretle Yetkililer dışında kimse müdahale edemez.

(3) Endüstriyel atık su veya vidanjörle veya benzeri taşıma aracı ile bu tip suların alınıp kanalizasyona boşaltılması yasaktır.

Atık su ortamına 52. (1) Atık suların nitelik ve niceliklerin kontrolü, kirliliğin Doğrudan Boşaltım Esasları.

(1) Atık suların nitelik ve niceliklerin kontrolü, kirliliğin azaltılması ve arıtılması, verilen atık su deşarj standartlarına uyulup uyulmadığı hususunun uygun aralıklarla ve düzenli bir biçimde gözlenmesini ve belgelenmesini kirlitenin sorumluluk ve yükümlülüğündedir.

(2) Standartlara uyumun kontrolü açısından, kirliten tarafından yaptırılan bu ölçümler 1 yıl süre ile saklanırlar. İdare bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğini, gerekiyorsa kendi ölçümleri ile denetler. İdare tarafından denetim amacıyla yapılan ölçümlerin masrafı kirliten tarafından karşılanır.

Deşarj Standartları

53.

Gerçek vee tüzel kişiler, kamu kuruluşları dahil faaliyet türlerine göre, alıcı su ortamlarına verdikleri atık sular için Tablo-7'den Tablo-23'e kadar konulan deşarj standartlarını sağlamakla yükümlüdürler. Deşarj standartları konulurken özel birimlere sahip bazı parametreler dışında konsantrasyon (mg/l), (ml/l) ve/veya birim üretim başına kirlilik yükü (kg/t) birimleri kullanılmıştır. Ancak, denetimlerde uygulama kolaylığı açısından, konsantrasyon cinsinden verilmiş olan standart değerler esas alınır.

Atık Suların sulamada 54. kullanımı

Sulama suyunun olduğu vee ekonomik değer taşıdığı yörelerde sulama suyu kalite kriterlerini sağlayacak derecede arıtılmış atık suların, sulama suyu olarak kullanılması teşvik edilir. Bu amaçla uygulanacak ön işlemler ve yapılması gereken incelemeler bu tüzük uyarınca çıkarılacak teknik usuller yönetmeliğine uygun yapılır. Bir atık su kütesinin bu tür kullanımlara uygunluğu, ilgili kamu kuruluşları olan Su İşleri Dairesi Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığının ilgili birimi ve Tarım ve Orman Bakanlığının ve Çevre Koruma Dairesi'nin ilgili birimlerinin birlikte alacağı kararla belirlenir.

**Kompozit Numunelerin
Alınma ve Değerlen-
dirme Esasları**

55. Atık suların alıcı su ortamlarına doğrudan deşarj ile ilgili olarak bu tüzükte getirilmiş, olan standart değerler, alınan kompozit atık su numunelerinde aşılması gereken sınır değerleri ifade etmektedir. Alıcı su ortamına atık su deşarj standartlarının konsantrasyon birimi cinsinden verilmesi durumunda, üç ayrı sınır verilmiştir. Bunlar anlık, 2 saatlik ve 24 saatlik ve 24 saatlik kompozit çıkış suyu numunelerinden elde edilen konsantrasyonları ifade etmektedir. İdare tarafından yapılacak denetlemelerde, normal işletme şartlarına ait anlık ve 2 saatlik kompozit numuneler ve bunlara ait sınır değerler esas alınır. Sonuçların ortalamasının anlık ve 2 saatlik kompozit için verilen standardı aşmaması mecburidir. İdare, gerekli görürse, 24 saatlik kompozit numunelerin sonuçlarının da yönetmenlikte verilen sınır değerleri sağlayıp sağlamadığını denetleyebilir. Özellikle kurulacak arıtma tesislerinin tasarım ve işletilmesinde 24 saatlik kompozit numuneler için verilen standartlar esas alınır.

**Endüstriyel Atık su
deşarj standartları**

56. Endüstriler atık su deşarj standartları üretim tiplerine göre gruplandırılmıştır. Bu sektörlere giren tesislerden tamamen kuru tipte çalışanlar için verilen Tablo-7-23 arası atık su standartları uygulanmaz. Bu sektörler ve sektörlerin içerdiği endüstri tipleri aşağıda verilmiştir.

- (1) Gıda Sanayi Sektörünün fabrikaları, makarna fabrikaları mayaya sanayi süt ve süt ürünleri, yağlı tohumlardan yağ çıkarılması ve sıvı yağ rafinasyonu, zeytin yağı ve sabun üretimi, katı yağ rafinasyonu, mezbaha ve entegre et tesisleri, balık ve kemik unu üretimi, hayvan kesimi yan ürünleri işleme, sebze ve meyve yıkama ve işleme, bitki işleme, tuz işletmeleri, su ürünleri değerlendirme ve benzer sanayi kuruluşları.
- (2) İçki Sanayi Sektörü:
Alkolsüz içkiler (meşrubat) sanayi, alkol ve alkollü içki sanayi bira ve malt üretimi, melastan alkol üretimi.
- (3) Maden Sanayi Sektörü:
Bakır ve bakır dışı cevher, kömür üretimi ve nakli seramik ve toprak sanayi, çimento, taş kırma, toprak sanayi ve buna benzer sanayi kuruluşları.
- (4) Cam Sanayi Sektörü:
Cam eşya, düz cam ve pencere camı imali, cam yünü hazır lama gümüş kaplamalı ve kaplamasız ayna imali.
- (5) Kömür hazırlama işleme ve enerji üretimi sektörü.
Hava gazı üretimi, termik santraller, nükleer santraller, jeotermal santraller soğutma suyu ve benzerleri kapalı devre çalışan endüstriyel soğutma suları, fuel oil ve kömürle çalışan kazanları ve benzeri tesisler.
- (6) Tekstil sanayi sektörü:
Açık elyaf, iplik üretimi ve terbiyesi, dokunmuş kumaş terbiyesi, pamuklu tekstil ve benzerleri. Çırcır Sanayi yün yıkama, terbiye dokuma ve benzerleri, örgükumaş terbiyesi ve benzerleri halı terbiyesi ve benzerleri, sentetik tekstil terbiyesi ve benzerleri.

- (7) Petrol sanayi sektörü.
Petrol rafinerileri, petrol dolum tesisleri ve benzerleri.
- (8) Deri ve deri mamulleri sanayi.
- (9) Selüloz, kağıt karton sektörü.
- (10) Kimya Sanayi Sektörü:
Klor alkali sanayii, zırnık üretimi ve benzerleri, boya ve mürekkep sanayi, boya ham madde ve yardımcı madde sanayi ilaç sanayi, gübre sanayi, plastik sanayii, boru, film, hortum, kauçuk sanayi, taşıt lastiği ve lastik kaplamacılığı tıbbi ve zirai müstahzarat sanayii (laboratuvarlar, taneli maddeler, kozmetik) deterjan sanayii, soda üretimi, karpit üretimi, bor-yum bileşikleri, dispers oksitler üretimi ve benzerleri.
- (11) Metal Sanayi Sektörü:
Demirçelik işleme tesisleri, galvanizleme, dağlama, elektrolotik kaplama, çinko kaplama, su verme, sertleştirme, akü imalatı, emayeleme, sulama metal taşlama ve zımparalama vernikleme, paklama-boyama, demir ve demir dışı dökümhane tesisleri ve benzerleri.
- (12) Ağaç mamulleri ve mobilya sanayi sektörü:
Kereste ve doğrama, sunta, kutu ambalaj, mekik, duralit ve benzerleri.
- (13) Seri makine imalatı, elektrik:
Makinaları ve teçhizat, yedek parça sanayi sektörü.
- (14) Taşıt fabrikaları ve tamirhaneleri sanayi:
Motorlu ve motorsuz taşıt tamirhaneleri, otomobil kamyon traktör, minübüs, bisiklet, motosiklet ve benzeri taşıt aracı üreten fabrikalar, tersaneler ve gemi söküm tesisleri.
- (15) Karışık Endüstriler:
Büyük ve küçük organize sanayi bölgeleri ve sektör belirlemesi yapılmayan diğer sanayiler.
- (16) (A) Endüstriyel nitelikli atıksu üreten diğer tesisler:
İçme suyu filtrelerinin geri yıkama suları, endüstriyel soğuma suları,
(B) Hava kirliliği kontrol amacıyla kullanılan su ve çamurları, benzin istasyonları, yer ve taşıt yıkama atıksuları, katı artık ve derlendirme, benzin istasyonlarından gelen atıksular, tutkal ve zıncı üretimi atıksuları.
(C) Su arıtma tesisleri ve benzerleri.
(D) Yukarıda verilen endüstriyel atıksu kaynakları için belirlenen atıksu deşarj standartları Tablo 5'den 20'ye kadar düzenlenmiştir.
(E) Bu tüzükte yer almayan endüstri tipleri için deşarj standartları Tablo 19 esas alınarak (Karışık Endüstriyel Atık Suların alıcı ortama deşarj standartları) Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü tarafından tesbit edilir.

Evsel nitelikli atıksular için

57. Evsel nitelikli atıksu kaynaklarından doğrudan ve/veya kentsel arıtma tesislerinden arıtılmış olarak çıkan suların alıcı su ortamlarına deşarjında istenen standart değerler Tablo 21'de verilmiştir. Evsel nitelikli atıksular kirlilik yüklerine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılır.

- (1) Kirlilik yükü ham B0i olarak 60 kg/gün'den küçük (eş-değer nüfus 1000 kişi veya daha az.)
- (2) Kirlilik yükü ham B0i olarak 60-600 kg/gün (eşdeğer nüfus 1000-10000 arasında).
- (3) Kirlilik yükü ham B0i olarak 600 kg/gün'den büyük (eşdeğer nüfus 10000 veya daha fazla.) Bu kaynaklar tarafından alıcı ortama yapılacak deşarjlara alt standartlar Tablo 21'de ayrı ayrı verilmiştir.

Derin Deniz/deniz deşarjına izin verilebilecek atık suların özellikleri

58. Derin deniz/deniz deşarjına bu madde uyarınca izin verilebilecek atık suların özellikleri Tablo 23'de verilmiştir. Bu tablodaki sınır değerlerinden fazla veya verilen parametrelerin dışında kirlletici özellikler ihtiva eden suların denize boşaltımına izin verilmez.

Derin Deniz/Deniz Deşarj Kriterleri

59. Alıcı ortamlar için uygulanacak derin deniz veya deniz veya deniz deşarj kriterleri Tablo 23'de düzenlenmiştir. Deşarj sistemlerinin tasarımı ayrıca aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır.

- (1) Denize bu tüzükte verilebileceği kabul edilen atık suların deşarj edilebilmesi için projedeki ilk seyrelme S değeri 40 cm altında bulunmamalı tercihen S=100 olmalıdır. Bu seyrelmenin tesbiti için gerekli bilgiler "Teknik Usüller Yönetmeliğinde" belirtilmektedir.
- (2) Minimum deşarj derinliği 20 m olmalı, eğer 20 m derinliğe inmek ekonomik olarak mümkün değilse, difüzör hariç deşarj boru boyu ortalama kıyı çizgisinden itibaren Tablo 23'de gösterilenden az olmamalıdır.

Deşarj izin işlemi

60. Alıcı su ortamına deşarj için başvuru ve deşarj izin formu örneği ve açıklamalar "İdari Usüller Yönetmeliği"nde belirlenecektir.

Taşıtların uyması gereken şartlar.

61. Taşıtların işletilmesi ve teknik muayenesi ile ilgili esaslar kara taşıtları için Trafik Müdürlüğü su taşıtları için Limanlar Dairesi Müdürlüğü ile Çevre Koruma Dairesi Müdürlüklerinin koordinasyonu ile belirlenir. Motorlu kara taşıtlarının eksoz gazındaki hava kirlleticiler için emisyon sınır değerleri Avrupa Topluluğu çevre mevzuatındaki standart değerler esas alınarak uygulanır.

Hassas kirlenme Bölgelerinin Tesbiti

62.(1) Bir bölgede bir hava kirlletici için hava kalitesi değerleri verilen sınır değerlere ulaşıyor veya aşıyorsa iki hava kirlletici için hava kalitesi değerleri verilen sınır değerleri verilen sınır değerlerin %90'ına ulaşıyor. veya aşıyorsa bu bölgede hassas kirlenme bölgesi olarak tesbit edilir.

- (2) Bir hassas kirlenme bölgesinin bir kazanın hudutları içinde kalmasına dikkat edilir ve alanları basit geometrik şekiller altında düzenlenir.

Ölçme ve Değerlendirme Metodları

63. Hava kirlenmelerinin durumu ve gelişmeleri hakkında 62.'inci maddede yer alan tesbitler;

- (1) Ölçme konuları.
- (2) Ölçme metodları ve ölçüm aletleri
- (3) Ölçüm sonuçlarının değerlendirilmesi
- (4) Ölçme yerlerinin sayı ve durumlarının tayini; Ek-2'de yer alan esaslara göre yapılır.

Temiz Hava Planları

64. Temiz Hava Planları:

- (1) Tesbit edilmiş ve beklenen hava kirlenmelerinin ve bunlardan doğacak zararlı etkilerin, mahiyetini ve etki alanını;
- (2) Hava kirlenmelerinin sebepleri hakkında yapılan tesbitleri;
- (3) Hava kirlenmelerinin azaltılması tedbirleri ile önceden alınması gereken tedbirleri; ihtiva eder.

Uyarı Kademeleri

65. (1) Hava kirliliğinin çok hızlı artış gösterdiği durumlarda uyarı kademeleri uygulanır. Uyarı kademeleri kükürt dioksit ve partikül maddelerden ileri gelen hava kirlenmeleri için aşağıdaki gibidir.

(2)

So (mg/m³) Havada asılı Partikül madde(mg/m³)

1. Kademe	700	400
2. Kademe	1000	600
3. Kademe	1500	800
4. Kademe	2000	1000

- (3) (2)'inci fıkrada belirtilen değerler 24 saatlik ortamları ihtiva eder.

- (4) Hava kalitesi, sınır değerleri aşıllacak, hava kirliliği bu kademelere ulaştığında Kaymakamlıklar tedbir alırlarken Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğünün görüşlerine başvurmakla yükümlüdürler.

ALTINCI KISIM

Atık Su Alt Yapı Tesislerindeki Uygulamalar ve Hava Kirliliği Planlaması

Ön Arıtma Tesisleri

66. Ön arıtma tesisi kuran işletmeler, herhangi bir atık su toplama havzasında atık su debisi veya ilgili sanayi sektörüne ait tablo 5-20 arası, grup standartlarında verilen her bir parametre itibarıyla kirlenme yükü, kanalizasyon sisteminin taşıdığı toplam debi ve kirlenme yükünün %10'undan fazla olan endüstriyel atık su kaynakları bulunması durumunda özel arıtma tesisini kurmak ve işletmekle yükümlü tutulurlar. Bu durumda alıcı su ortamına doğrudan boşaltım ilkesi ve atık su standartları geçerlidir. Ayrıca bu tüzüğün ilgili maddesi uyarınca taşınmaz mal sahibi kanalizasyonu işleten idareden izin alır.

Hava Kirliliği 55/1989
Planlaması

67. Bölge planları, çevre düzeni planları ve imar planları yapılırken yerleşim bölgeleri, İmar Yasasındaki esaslar çerçevesinde hava kirliliğinin yerleşim mahallerine ve koruma gerektiren diğer bölgelere olan olumsuz etkilerinin mümkün olduğu kadar az olmasına sağlayacak biçimde planlanır ve uygun tedbirler alınır.

**İlgililerden
Görüş Alınması**

68. Bu tüzük hükümlerinin uygulanması sırasında hava kalitesinin korunması için yetkililer, Üniversiteler, Polis müdürlükleri, Belediyeler ve konu ile ilgili gördükleri diğer kuruluşların görüşünü alabilirler.

(5)

(3) (S) Incit Likuda belittlen de-otem 26 zatiik ortomim hitiva
edat

(4) Hava kəndindəki "Yeni Neqor" qəsbişak, hava kiti-
liyi bu kəndin bələdiyyədə Kəmərkəşliklər təşkilatı
alınarkən Qarşı Kənd Bələdiyyəsi Məclisi tərəfindən qərar
lərinə pərspektivəyə yoxlanılmışdır.

Yönetmelikler

- 69.(1) Bu tüzüğün uygulanmasını kolaylaştırmak amacı ile aşağıda belirtilen konularda bu tüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren 3(üç) ay içinde yönetmelikler yapılır.

- (A) Numune Alma ve Analiz Metodları;
(B) Teknik Usuller;
(C) Tehlikeli ve Zararlı Maddeler;

- (2) Bu yönetmenliklerin yayımı tarihine kadar konu ile ilgili genel hukuk hükümleri uygulanacaktır. Gerekli görüldüğünde Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü bu tüzükle ilgili konularda yukarıda sayılanların dışında teknik ve idari yönetmenliklerde değişiklikler yapılabilir. Ayrıca bu tüzükte ve yönetmeliklerde yer almayan; eksik olan konular için de Avrupa Topluluğunun ve Türkiye'nin çıkarmış olduğu Çevre Mevzuatı standart ve parametreleri esas alınır.

Denetim

70. Bu tüzükle getirilen yasaklamalara uyulup uyulmadığının denetimi, gerekli müsaadelerin verilmesi, ilgili birimlerin bu konuda çıkarmış oldukları yasa hükümlerine göre yapılır. Çevre Koruma Dairesi Müdürlüğü, Limanlar Dairesi Müdürlüğü ve mülki amirler tarafından tatbik edilir.

Ceza Kuralları 9/1990

71. Her kim kasten ve ihmal ile bu tüzük ile getirilen kural ve tedbirlere uymazsa 9/1990 sayılı Çevre Yasasına göre suç işlemiş sayılır ve haklarında bu yasa uygulanır.

Geçici Madde

72. Bu tüzükte hava kirliliği yanında su ve toprak kirliliği olarak belirlenen kaynakların; liste halinde verilen kirleticilerin öngörülen sınırları aşımamaklarını kontrol edebilmesi halinde tedbirlerin alınabilmesi ayrıca bu tüzük doğrultusunda gerekli diğer düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla süreye ihtiyaç duyulan hususlarda, ilgili kısımlara Tüzük hükümlerine uyulması için bu tüzüğün yayımlandığı tarihten başlayarak 6(altı) ay süre verilir. Bu süre dördüncü ve beşinci kısım hükümleri için geçerli değildir.

Yürürlüğe giriş

73. Bu Tüzük resmi Gazetede yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.